

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

ПРАВознавство

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни для студентів спеціальності
192 «Будівництво та цивільна інженерія»
спеціалізації «Міське будівництво та господарство»

Київ 2019

УДК 340
П68

Укладачі: А.В. Тороп, доцент
П.П. Оксюковський, доцент

Рецензент О.А. Халабуденко, канд. юр. наук, доцент

Відповідальний за випуск Є. В. Перегуда, д-р політ наук, професор

*Затверджено на засіданні кафедри політичних наук, протокол № 4
від 15 листопада 2018 року.*

В авторській редакції.

Правознавство: методичні рекомендації до вивчення дисципліни /
П68 уклад.: А.В. Тороп, П.П. Оксюковський. – К.: КНУБА, 2019. – 24 с.

Пропоновані методичні вказівки спрямовано на удосконалення навчально-виховного процесу, поглиблення вивчення студентами теоретичних і практичних проблем правознавчої науки, оволодіння навичками пошуку джерел та літератури з дисципліни, аналізу нормативно-правових документів і законів України.

Призначено для студентів спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія».

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Перехід України до ринкової економіки призводить до розширення сфер правового регулювання відносин, які виникають у різних сферах діяльності. У створенні правової держави і громадянського суспільства важливе значення має виховання у студентської молоді державотворчої свідомості, адже без належного рівня правових знань та навичок неможлива свідома участь особи у правовому житті.

Вузівська навчальна дисципліна «Правознавство» належить до предметів суспільно-гуманітарного напрямку. Правова (юридична) наука посідає особливе місце в циклі предметів, що вивчають суспільство, вирізняючись практичною спрямованістю щодо використання набутих знань у конкретних життєвих ситуаціях.

Вивчення дисципліни «Правознавство» спрямоване на формування правової свідомості та правової культури студентської молоді, надання допомоги студентам у з'ясуванні проблем становлення державності та правової системи України, правового забезпечення створення засад громадянського суспільства, демократичної держави соціально-правового спрямування, ознайомлення з порядком розв'язання господарських спорів, розгляду цивільних, адміністративних та кримінальних справ; ознайомлення з механізмом захисту прав і свобод людини і громадянина, формування вмінь та навичок користування нормативно-правовими актами. Цей курс висвітлює також духовний аспект багатьох проблем, що розв'язує правова наука.

Метою курсу є формування системного уявлення про державу та право як основних засобів упорядкування суспільних відносин та вміння використовувати їх у практичному житті; забезпечення умов для формування елементів правової культури, правових орієнтирів та правомірної поведінки студентів, вивчення загальних закономірностей виникнення, розвитку і функціонування держави і права.

Завдання навчальної дисципліни «Правознавство»:

- навчити студентів самостійно аналізувати норми права та ситуації, в яких виникають правовідносини;
- навчити студентів виявляти проблеми та тенденції розвитку права України;

- навчити студентів самостійно досліджувати, аналізувати, систематизувати та узагальнювати здобуті знання щодо законодавства України;
- розширювати правничий світогляд студентів;
- сприяти формуванню у студентів фундаментальних цінностей, таких як права та свободи людини і громадянина, демократія, активна громадянська позиція та інші, що складають основу демократичної правової держави і громадянського суспільства в Україні;
- підготувати студентів до сприйняття матеріалу наступних правознавчих курсів; сформувати навички роботи з основними юридичними документами.

У студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- уміння визначати об'єкт та особливості окремих галузей права;
- здатність характеризувати систему права та законодавства України;
- готовність аналізувати особливості організації державної влади в Україні;
- здатність орієнтуватися в системі джерел права України, вміння визначити нормативно-правовий акт, нормами якого регулюватимуться правовідносини в конкретній (запропонованій) ситуації;
- уміння охарактеризувати окремі документи (заява, позов, скарга, довіреність, договір), визначити, який документ необхідно скласти в конкретній ситуації, знати його реквізити.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У процесі вивчення основ правознавства, студент повинен навчитися мислити юридичними термінами, бажано самостійно оцінювати ту чи іншу правову ситуацію.

Під час підготовки до практичних занять основну увагу варто приділяти навчальній, монографічній літературі, статтям у наукових журналах. Важливим моментом водночас повинен бути аналіз відповідних нормативно-правових актів та законів.

Готуючись до практичних занять, треба:

1. Уважно ознайомитися з питаннями, що пропонуються в плані практичного заняття, списком рекомендованої літератури та джерел.
2. Опрацювати нормативно-правові акти з цих питань.
3. Опрацювати літературу, що пропонується до практичного заняття.
4. Скласти план конспект з питань, що будуть розглядатися на практичному занятті.
5. Опрацювати питання, що пропонуються до практичного заняття для самостійного вивчення.

Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до максимально повного і чіткого викладу всіх проблем, що досліджуються. Водночас важливо показати діалектику їхнього розвитку, розкрити відмінності в трактуванні основних положень, що розглядаються у різних підручниках і в спеціальній літературі.

Аналізуючи зміст правових норм, студенти мають в обов'язковому порядку давати точні і конкретні посилання на відповідні нормативно-правові акти: вказувати, коли і ким вони прийняті, відповідні статті (пункти, підпункти та ін.). Водночас треба звертатися безпосередньо до нормативно-правових актів, а не викладати їх зміст за навчальною, довідковою або популярною літературою. Використовуючи коментар до законодавства, необхідно розмежовувати текст коментарю від тексту самого нормативно-правового акта.

Вирішуючи практичні завдання (казуси), потрібно давати відповіді на поставлені питання, повні і обґрунтовані як нормативно, так і логічно. Потрібно уважно розібрати всі елементи задачі. Логічному і нормативному обґрунтуванню має відповідати кожний висновок, зроблений під час відповіді на те або інше питання, і кінцевий, і проміжний. Не можна робити висновків, що лише фіксують порушення закону. Треба обов'язково показати наслідки такого порушення і способи відновлення порушених прав.

І, найголовніше, студенти повинні добре знати Конституцію України – основне джерело права.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1

Теорія держави та права

(2 год)

1. Історичний аспект утворення держави. Загальна характеристика держави та державної влади
2. Основні теорії утворення держави. Історичні типи держави: поняття і загальна характеристика.
3. Поняття і ознаки держави. Функції держави. Органи держави. Види влади.
4. Сутність та характеристика громадянського суспільства.
5. Поняття і загальна характеристика права. Структура правової системи та правовідносини.

Питання для самостійного опрацювання

1. Держава: її сутність і основні поняття.
2. Риси, що відрізняють державну організацію від організації влади первісного суспільства.
3. Особливості формування державно-правових інститутів у різних народів.
4. Основні сучасні концепції держави.
5. Правова держава: її сутність і основні риси.
6. Співвідношення і взаємодія держави і особи.
7. Загальні правила поведінки людини. Види соціальних норм
8. Право та його ознаки. Функції права.
9. Джерела (форми) права.
10. Система права.
11. Нормативно-правові акти та їх види. Систематизація правових актів.
12. Правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти, зміст.
13. Місце і роль права в системі соціальних норм.
14. Загальна характеристика основних галузей права.
15. Реалізація норм права.
16. Правова норма: поняття, структура.
17. Походження і розвиток права.

18. Співвідношення об'єктивного і суб'єктивного права.
19. Правові пам'ятки українського народу.
20. Основні сучасні концепції права.
21. Формування державно-правової думки в Україні.
22. Правові системи в сучасному світі
23. Правова поведінка, правопорушення і юридична відповідальність.

Тестові завдання до теми

1. Які з перерахованих ознак належать до ознак держави?

- а) населення понад 1 млн. осіб;
- б) населення понад 10 млн. осіб;
- в) власна територія;
- г) наявність системи права.

2. Що таке демократія?

- а) форма політичного режиму;
- б) народовладдя;
- в) підпорядкованість органів державної влади президенту;
- г) взаємодія органів державної влади.

3. Які існують форми державного устрою?

- а) федерація;
- б) республіка;
- в) унітарна держава;
- г) демократична держава.

4. Що являє собою апарат держави?

- а) систему засобів регулювання суспільних відносин у державі;
- б) систему правових норм, що регулюють відносини народовладдя;
- в) систему всіх органів держави, які виконують її завдання та функції;
- г) наявність у державі Голови держави – Президента.

5. Які гілки складають систему органів державної влади?

- а) виправна влада;
- б) виконавча влада;
- в) законодавча влада;
- г) офіційна влада.

6. Що являє собою поняття право в об'єктивному розумінні?

- а) підпорядкування одних осіб іншими;
- б) міра можливої поведінки людини;
- в) система встановлених державою правових норм;
- г) сукупність всіх органів державної влади.

7. З яких елементів складається правова норма?

- а) гіпотеза;
- б) диспозиція;
- в) санкція;
- г) зміст.

8. Що (хто) може бути об'єктом правових відносин?

- а) фізичні особи;
- б) майно;
- в) юридичні особи;
- г) органи державної влади.

9. Які існують джерела права?

- а) юридичний прецедент;
- б) юридичний обов'язок;
- в) нормативний акт;
- г) опорний конспект лекцій.

10. Якими методами здійснюється систематизація законодавства?

- а) модифікація;
- б) консолідація;
- в) реструктуризація;
- г) інкорпорація.

Рекомендована література та джерела

1. Конституція України: [Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.: редакція від 30.09.2016.] – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>.
2. Гавриш С.Б. Правознавство: підручник / С.Б. Гавриш, В.Л. Сутковий, Т.М. Філіпенко. – К.: Генеза, 2010. – 416 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/405-pravoznavstvo-gavrish-sutkoviy-flpenko-10-klas.html>
3. Основи правознавства: навчальний посібник / За заг. ред. Венедіктової І.В., Кагановської Т.Є. – Х., 2007. – 349с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://jurfak.univer.kharkov.ua/abiturientu/ab_posibnyk.pdf.
4. Кириченко В.М. Правознавство: модульний курс. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 328 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/36-Pravoznavstvo\(MK\)-Kirichenko.pdf](http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/36-Pravoznavstvo(MK)-Kirichenko.pdf)
5. Правознавство: підручник / за заг. ред.. Н.М. Крестовської – Одеса: Атлант, 2015. – 554 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4597/1/Правознавство.pdf>.
6. Погорілко В.Ф. Правознавство: пПідручник. 3-тє вид., випр. і доп. / Погорілко В.Ф., Шпиталенко Г.А. – К.: Каравела, 2013. – 592 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=7366
7. Святокум О.Є. Основи правознавства для навчальних закладів з поглибленим вивченням правознавства / О.Є. Святокум, І.О. Святокум. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 192 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqVM0APKa2otTl8xVk41Wk0/view>.

Практичне заняття 2

Конституційне право. Основні права, свободи і обов'язки громадян України (2 год)

1. Конституційне право, його особливості та місце в системі законодавства.
2. Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні.
3. Народовладдя в Україні та форми його здійснення. Референдум та його види.
4. Виборче право та виборча система в Україні.
5. Громадянство України як один з інститутів конституційного права.
6. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України.

Питання для самостійного опрацювання

1. Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні.
2. Державна символіка України.
3. Система органів державної влади в Україні
4. Виборна система та виборчий процес в Україні.
5. Порядок обрання та повноваження Президента України.
6. Порядок формування та повноваження Верховної Ради України.
7. Порядок формування та повноваження Кабінету Міністрів України.
8. Конституційний статус державної мови і мов національних меншин в Україні.
9. Права людини і громадянина: етапи розвитку та становлення.
10. Права і свободи людини та громадянина в Україні.
11. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України, гарантії їх дотримання.
12. Територіальний устрій України.
13. Загальна характеристика системи органів державної влади.

Тестові завдання до теми

1. Визначте державні символи України:

- а) Державний Прапор України;
- б) гетьманська булава;

в) великий Державний Герб України;

г) Державний Гімн України.

2. Визначте форму державного правління в Україні:

а) парламентсько-президентською республікою;

б) президентською республікою;

в) парламентською республікою;

г) президентсько-парламентською республікою.

3. Хто виступає єдиним джерелом влади в Україні?

а) Верховна Рада України;

б) Кабінет Міністрів України;

в) Президент України;

г) народ України.

4. Яким органом представлена законодавча влада в Україні?

а) Президент України;

б) Кабінет Міністрів України;

в) Верховна Рада України;

г) Конституційний Суд України.

5. Хто очолює вищий орган виконавчої влади України?

а) віце-прем'єр-міністр;

б) прем'єр-міністр;

в) омбудсмен;

г) спікер.

6. Який орган державної влади представляє Президент України?

а) є головою держави і не належить до жодної гілки органів державної влади;

б) є головою виконавчої влади;

в) є головою держави і головою виконавчої влади;

г) є головою Верховної Ради України.

7. Які мінімальні вікові вимоги встановлені Законом до кандидата в Президенти України?

а) 18 років;

б) 21 року;

в) 35 років;

г) 50 років.

8. До якої категорії (групи) прав відноситься право на медичну допомогу і освіту?

- а) невід'ємних;
- б) політичних;
- в) соціальних;
- г) культурних.

9. Визначте конституційні обов'язки громадянина України:

- а) надавати правову допомогу іншим особам;
- б) дотримання Конституції і законів України;
- в) захист Вітчизни, служба в Збройних Силах України;
- г) зайняття підприємницькою діяльністю.

10. Що є підставою втрати громадянином України громадянства нашої держави?

- а) добровільне набуття громадянства іншої держави;
- б) вчинення злочину проти людства чи геноциду;
- в) скоєння адміністративного проступку;
- г) скоєння злочину.

Рекомендована література та джерела

1. Конституція України: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.]: редакція від 30.09.2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>.
2. Гавриш С.Б. Правознавство: підручник / С.Б. Гавриш, В.Л. Сутковий, Т.М. Філіпенко. – К. : Генеза, 2010. - 416 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/405-pravoznavstvo-gavrish-sutkoviy-flpenko-10-klas.html>
3. Основи правознавства: Навчальний посібник / за заг. ред. Венедіктової І.В., Кагановської Т.Є. – Х., 2007. – 349с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://jurfak.univer.kharkov.ua/abiturientu/ab_posibnyk.pdf.
4. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. – К.: Центр учбової літератури, 2007 — 328 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/36-Pravoznavstvo\(MK\)-Kirichenko.pdf](http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/36-Pravoznavstvo(MK)-Kirichenko.pdf)

5. Правознавство: підручник / за заг. ред. Крестовської Н.М. – Одеса: Атлант, 2015. – 554 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dspace.oneu.edu.ua/jsui/bitstream/123456789/4597/1/Правознавство.pdf.
6. Погорілко В.Ф. Правознавство: підручник. 3-тє вид., випр. і доп. / Погорілко В.Ф. Г.А. Шпиталенко. – К.: Каравела, 2013. – 592 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=7366
7. Святокум О.Є. Основи правознавства для навчальних закладів з поглибленим вивченням правознавства / О.Є.Святокум, І.О. Святокум. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 192 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKa2otT18xVk41Wk0/view>.

Практичне заняття 3

Основи трудового права України

(2 год)

1. Поняття трудового права, його джерела. Місце кодексу законів про працю в системі трудового права України.
2. Колективний і трудовий договір.
3. Робочий час і час відпочинку.
4. Підстави та порядок звільнення з роботи.
5. Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.
6. Особливості праці молоді.
7. Розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів.

Питання для самостійного опрацювання

1. Контракт – особлива форма трудового договору.
2. Основні умови укладання і розірвання трудового договору.
3. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.
4. Поняття і методи забезпечення дисципліни праці.
5. Особливості трудової діяльності неповнолітніх.
6. Підстави припинення трудового договору.
7. Оплата праці.
8. Індивідуальний і колективний трудові спори.

Тестові завдання до теми

1. Визначте джерела трудового права України:

- а) Конституція;
- б) Трудовий кодекс України;
- в) Кодекс законів України про працю;
- г) Робочий кодекс України.

2. Між ким укладається трудовий договір?

- а) між працівником і трудовим колективом;
- б) між працівником і профспілковим комітетом;
- в) між трудовим колективом і профспілковим комітетом;
- г) між працівником і роботодавцем.

3. З якого віку за трудовим законодавством особа є працездатною?

- а) з 16 років;
- б) з 17 років;
- в) з 18 років;
- г) з 21 року.

4. Які обов'язкові документи необхідно подати робітнику під час прийняття його на роботу?

- а) паспорт, трудову книжку, ідентифікаційний код;
- б) трудову книжку, свідоцтво про народження, медичну картку;
- в) паспорт, диплом, медичну картку;
- г) паспорт, свідоцтво про народження, диплом, трудову книжку, медичну картку;

5. Які відомості визначаються у трудовій книжці працівника?

- а) відомості про працівника;
- б) відомості про роботу;
- в) відомості про нагородження і заохочення;
- г) відомості про стягнення.

6. У який термін працівник має попередити роботодавця про свій намір звільнитися за власним бажанням?

- а) два дні;
- б) тиждень;
- в) два тижні;
- г) місяць.

7. Як завчасно роботодавець повинен попередити робітника про звільнення останнього з роботи за скороченням штату?

- а) за один місяць;
- б) за два місяці;
- в) за три місяці;
- г) за шість місяців.

8. Що розуміється під прогулом у трудових правовідносинах?

- а) запізнення на роботу на 30 хв без поважних причин;
- б) запізнення на роботу на 4 год без поважних причин;
- в) відсутність на роботі протягом всього робочого дня без поважної причини;
- г) відмова працювати під час переведення працівника на іншу роботу без його згоди.

9. Які види дисциплінарних стягнень можуть застосовуватися до працівника за порушення трудової дисципліни?

- а) арешт;
- б) догана;
- в) звільнення;
- г) штраф.

10. Які органи уповноважені розглядати трудові спори?

- а) комісія з трудових спорів;
- в) профспілковий комітет;
- г) господарський суд;
- д) районні та міські суди.

Рекомендована література та джерела

1. Конституція України: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.]: редакція від 30.09.2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>.
2. Гавриш. С.Б. Правознавство: підручник / С.Б. Гавриш, В.Л. Сутковий, Т.М. Філіпенко. – К.: Генеза, 2010. – 416 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/405-pravoznavstvo-gavrish-sutkoviy-flpenko-10-klas.html>

3. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. І.В. Венедіктової, Т.Є. Кагановської, –Х., 2007. – 349с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://jurfak.univer.kharkov.ua/abiturientu/ab_posibnyk.pdf.
4. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 328 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/36-Pravoznavstvo\(MK\)-Kirichenko.pdf](http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/36-Pravoznavstvo(MK)-Kirichenko.pdf).
5. Правознавство: підручник / за заг. Ред.. Крестовської Н.М. – Одеса: Атлант, 2015. – 554 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4597/1/Правознавство.pdf>.
6. Погорілко В.Ф. Правознавство: підручник. 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2013. – 592 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=7366
7. Святокум О.Є. Основи правознавства для навчальних закладів з поглибленим вивченням правознавства / О.Є.Святокум, І.О. Святокум. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 192 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKa2otT18xVk41Wk0/view>.

Теми індивідуальних завдань

1. Держава як закономірний результат розвитку соціальної організації.
2. Розвиток науки теорії держави і права в Україні.
3. Особливості монархічної форми правління.
4. Особливості та різновиди республіканської форми правління в сучасному світі.
5. Особливості федеративного устрою окремих держав.
6. Різновиди демократичного державного режиму.
7. Забезпечення реалізації прав і свобод громадян – одна із основних функцій правової держави.
8. Актуальні напрямки перебудови і подальшого формування державного механізму в Україні.
9. Місце і роль поліції у механізмі Української держави.
10. Громадянське суспільство: характеристика.
11. Поняття і ознаки правової держави.

12. Характеристика основних історичних типів права.
13. Класифікація юридичних фактів.
14. Функції та мета юридичної відповідальності.
15. Підстави притягнення і звільнення від юридичної відповідальності.
16. Правова система України та перспективи її розвитку.
17. Місце правової культури як елемента національної правової системи.
18. Референдум – загальна характеристика.
19. Виборча система: поняття, елементи.
20. Конституційні права та обов'язки особи.
21. Трудовий договір – характеристика.
22. Підстави і порядок розірвання трудового договору.
23. Особливості трудової діяльності неповнолітніх.
24. Цивільно – правові відносини: поняття, елементи і види.
25. Зобов'язальне право: поняття, підстави виникнення зобов'язань.
26. Кримінальне законодавство.
27. Поняття кримінального права.
28. Поняття і ознаки злочину.
29. Державна служба: поняття, правовий статус державних службовців.
30. Поняття, предмет і метод адміністративного права.
31. Адміністративні правовідносини.
32. Адміністративне деліктне право.
33. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.
34. Адміністративне судочинство.
35. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.
36. Майново-господарські зобов'язання та організаційно-господарські зобов'язання.
37. Екологічне право України: поняття, предмет, система.
38. Загальна характеристика земельного права.
39. Види земель та їх правовий статус.
40. Відповідальність за порушення земельного законодавства.
41. Конституційний контроль в Україні.
42. Суд присяжних.
43. Адвокатська етика.
44. Структура органів прокуратури.

45. Поняття та функції нотаріату.
46. Історія виникнення і становлення державності в Україні. Етапи виникнення Української держави.
47. Історичний аспект розвитку українського конституціоналізму. Конституційне право – база національного законодавства України.
48. Політика України у сфері використання мов.
49. Національна політика України.
50. Міжнародні відносини України.
51. Правовий статус народного депутата України.
52. Україна – правова держава.

Питання до модульного контролю

Модуль №1

1. Теорії виникнення держави.
2. Історичні типи держави.
3. Поняття і ознаки держави.
4. Функції держави.
5. Органи держави.
6. Соціальні норми: поняття, види.
7. Поняття і ознаки права.
8. Право і мораль.
9. Функції права.
10. Джерела та форми права.
11. Система права.
12. Нормативно-правові акти та їх види.
13. Систематизація правових актів.
14. Правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти, зміст.
15. Поняття законності і правопорядку.
16. Правомірна поведінка.
17. Правопорушення: поняття, види, ознаки і склад.
18. Обставини, що виключають злочинність діяння і відповідальність за дії, які зовні схожі на правопорушення.
19. Юридична відповідальність: поняття, принципи, функції та види.
20. Судова влада та її завдання.

21. Структура судової влади.
22. Судоустрій та судочинство.
23. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи.
24. Правозахисні органи України.
25. Конституційне право, його особливості та місце в системі законодавства. Загальні засади конституційного ладу України.
26. Особливості внесення змін до Конституції України.
27. Народовладдя в Україні та форми його здійснення.
28. Громадянство України як один з інститутів конституційного права. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України.
29. Поняття і види влади.
30. Верховна Рада України, порядок роботи, повноваження.
31. Президент України. Статус та повноваження.
32. Органи державної виконавчої влади України. Кабінет Міністрів. Центральні та місцеві органи виконавчої влади.
33. Місцеве самоврядування в Україні.

Модуль №2

1. Адміністративне право та його особливості.
2. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність.
3. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
4. Поняття і ознаки злочину.
5. Склад злочину.
6. Співучасть у вчиненні злочину.
7. Кримінальна відповідальність та види покарань за кримінальним законодавством.
8. Фінансова діяльність держави.
9. Поняття фінансового права.
10. Методи фінансового права.
11. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.
12. Бюджетна система України.
13. Бюджетні повноваження держави та органів місцевого самоврядування. Регулювання державних доходів та видатків.
14. Бюджетний процес в Україні.
15. Система оподаткування. Платники податків, їхні права та обов'язки. Види податків і зборів.

Модуль №3

1. Цивільне право і відносини, що ним регулюються.
2. Джерела цивільного права.
3. Загальна характеристика цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України.
4. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин.
5. Право власності в Україні.
6. Захист власності.
7. Поняття і види цивільно-правових договорів.
8. Поняття зобов'язання, підстави його виникнення та припинення, засоби забезпечення виконання зобов'язань.
9. Спадкування за цивільним правом.
10. Поняття і підстави цивільно-правової відповідальності.
11. Сім'я та шлюб за сімейним законодавством.
12. Умови і порядок укладання та розірвання шлюбу.
13. Шлюбний контракт.
14. Особисті та майнові права та обов'язки подружжя.
15. Взаємні права та обов'язки батьків та дітей.
16. Опіка і піклування.
17. Загальна характеристика житлового законодавства України.
18. Порядок надання житла громадянам, які потребують поліпшення житлових умов.
19. Загальна характеристика господарського права.
20. Особливості господарських правовідносин.
21. Суб'єкти господарських правовідносин.
22. Поняття «господарська діяльність» та її основні ознаки.
23. Поняття і види підприємницької діяльності.
24. Правове становище підприємств.
25. Господарські зобов'язання.
26. Господарський договір.
27. Поняття «банкрутство».
28. Поняття трудового права, його джерела.
29. Колективний і трудовий договір.
30. Робочий час і час відпочинку.
31. Підстави та порядок звільнення з роботи.
32. Трудова дисципліна.

33. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.
34. Особливості праці молоді.
35. Розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів.

Питання до підсумкового контролю

1. Поняття держави та її ознаки.
2. Основні теорії походження держави.
3. Характеристика функцій держави.
4. Форми держави та їх класифікація.
5. Форма державного правління.
6. Форма державного устрою.
7. Державний (політичний) режим.
8. Поняття та ознаки громадянського суспільства і правової держави.
9. Поняття права та його ознаки.
10. Функції права.
11. Джерела права.
12. Система права.
13. Нормативно-правові акти та їх види.
14. Систематизація правових актів.
15. Правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти, зміст
16. Поняття законності і правопорядку. Правомірна поведінка.
17. Правопорушення: поняття, види, ознаки і склад.
18. Обставини, що виключають злочинність діяння і відповідальність за дії, які зовні схожі на правопорушення.
19. Юридична відповідальність: поняття, принципи, функції та види.
20. Судова влада, судоустрій та судочинство в Україні.
21. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи.
22. Правозахисні органи України.
23. Конституційне право, його особливості та місце в системі законодавства.
24. Загальні засади конституційного ладу України.
25. Народовладдя в Україні та форми його здійснення.
26. Громадянство України як один з інститутів конституційного права.
27. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України.
28. Загальні засади організації державної влади в Україні.
29. Референдум і вибори як способи безпосереднього волевиявлення народу: поняття, види.

30. Виборча система. Порядок проведення виборів.
31. Верховна Рада України, порядок роботи, повноваження.
32. Президент України. Статус та повноваження.
33. Органи державної виконавчої влади України. Кабінет Міністрів.
34. Центральні та місцеві органи виконавчої влади.
35. Місцеве самоврядування в Україні.
36. Цивільне право і відносини, що ним регулюються.
37. Джерела цивільного права. Загальна характеристика цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України.
38. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин.
39. Право власності в Україні. Захист власності.
40. Поняття і види цивільно-правових договорів.
41. Поняття зобов'язання, підстави його виникнення та припинення, засоби забезпечення виконання зобов'язань.
42. Спадкування за цивільним правом.
43. Поняття і підстави цивільно-правової відповідальності.
44. Поняття трудового права, його джерела.
45. Колективний і трудовий договір.
46. Робочий час і час відпочинку.
47. Підстави та порядок звільнення з роботи.
48. Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.
49. Особливості праці молоді.
50. Розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів.
51. Адміністративне право та його особливості.
52. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність.
53. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
54. Поняття і ознаки злочину. Склад злочину.
55. Стадії вчинення злочину, співучасть у вчиненні злочину, множинність злочинів.
56. Кримінальна відповідальність та види покарань за кримінальним законодавством.
57. Кримінально-правова характеристика окремих видів злочинів.
58. Сім'я та шлюб за сімейним законодавством.
59. Умови і порядок укладання та розірвання шлюбу. Шлюбний контракт.
60. Особисті та майнові права та обов'язки подружжя.
61. Взаємні права та обов'язки батьків та дітей.
62. Опіка і піклування.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України [Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.: редакція від 30.09.2016]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>.
2. Про судоустрій і статус суддів: закон України: редакція від 05.08.2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
3. Про Конституційний суд України: закон України: редакція від 05.08.2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
4. Про прокуратуру: закон України: редакція від 08.07.2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/1697-VII/>
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: закон України: редакція від 05.01.2017 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/5076-17.
6. Про нотаріат: закон України: редакція від 28.08.2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
7. Про запобігання та протидію домашньому насильству: закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2229-19.
8. Про Вищий антикорупційний суд від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2447-19.
9. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях: закон України від 18.01.2018 р. № 2268-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2268-19.
10. Про освіту: закон України від 05.09.2018 р. № 2145-VIII, зміни до процесуальних кодексів від 3.10.2017 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2147-19.
11. Гавриш С.Б. Правознавство: підручник С.Б. Гавриш, В.Л. Сутковий, Т.М. Філіпенко. – К.: Генеза, 2010. – 416 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/405-pravoznavstvo-gavrish-sutkoviy-flpenko-10-klas.html>.

12. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. Венедіктової І.В., Кагановської Т.Є. – Х., 2007. – 349с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://jurfak.univer.kharkov.ua/abiturientu/ab_posibnyk.pdf.
13. Кириченко В.М. Правознавство: модульний курс. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 328 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/36-Pravoznavstvo\(MK\)-Kirichenko.pdf](http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/36-Pravoznavstvo(MK)-Kirichenko.pdf).
14. Правознавство: підручник / за заг. ред Н.М. Крестовської – Одеса: Атлант, 2015. – 554 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4597/1/Правознавство.pdf>.
15. Погорілко В.Ф. Правознавство: підручник. 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2013.-592 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=7366.
16. Святокум О.Є. Основи правознавства для навчальних закладів з поглибленим вивченням правознавства / О.Є. Святокум, І.О. Святокум. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 192 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqVM0APKa2otT18xVk41Wk0/view>.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Сайт Президента України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://president.gov.ua>
3. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.
4. Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravoznaves.com.ua>.
5. Радник. Український юридичний портал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info>.
6. Юридичні послуги Online. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yurist-online.com>.
7. Vuzlib. Економіко-правова бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.net>.

Навчально-методичне видання

ПРАВОЗНАВСТВО

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни для студентів спеціальності
192 «Будівництво та цивільна інженерія»
спеціалізації «Міське будівництво та господарство»

Укладачі: **ТОРОП** Анатолій Васильович
ОКСЮКОВСЬКИЙ Павло Павлович

Випусковий редактор *В.С. Сасько*

Комп'ютерне верстання *А.П. Морозюк*

Підписано до друку 04.04.2019 Формат 60 × 84 1/16

Ум. друк. арк. 1,39 Обл.-вид. арк. 1,5

Електронний документ. Вид. № 39/III-19

Видавець і виготовлювач

Київський національний університет будівництва і архітектури

Повітрофлотський проспект, 31, Київ, Україна, 03680

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002 р.

